

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਸੋਹਾਵਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਵਿੱਲੋ, ਜ.)

ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। 'ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ' ਦਾ ਇਹ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਰਥਹੀਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਸਹਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕਲੈਕਟਰ , ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੈੱਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਲਿਟੀ ਗੈਂਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਸੋਧ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (4) ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਜਿਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਬਸਰਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਿੰਨੋਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖਰਚੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

N. ^ \$

ਐੱਮਐੱਸ ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਬੀਐੱਸ ਵਿੱਲੋ ਜੇ. ਜੇ.

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸੋਹਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ,- ਜਵਾਬਦੇਹ।

1973 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 36-ਆਰ. ਵਿੱਚ

1974 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 2805

20 ਫਰਵਰੀ 1976

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (V of 1898)— ਧਾਰਾ 133, 137 ਅਤੇ 244।—ਧਾਰਾ

133 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ— ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ—ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ—ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1977)1

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 245 ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 244 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 5, 6, 7 ਅਤੇ 8)।

ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐਸ. ਵਿੱਲੋ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 10 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐਸ. ਵਿੱਲੋ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 20 ਫਰਵਰੀ, 1976 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਪੁਰਾਣੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 561-4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ. ਆਰ. 36-ਆਰ ਆਫ 1973 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਐਮ.ਐਸ.ਸੰਧੂ।

ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ.

ਬੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ, ਜੇ.-

(1) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ, - 21 ਫਰਵਰੀ, 1973 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੋਹਾਵਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਢਿੱਲੋਂ, ਜ.)

9 ਅਗਸਤ, 1972, ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੁਆਰਾ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਮੁਕਤਸਰ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਈ.ਡੀ. ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ 13 ਸਤੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੜਚਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ 13 ਸਤੰਬਰ 1974 ਦਾ ਹੁਕਮ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਵਿਚ v. ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ: -

“ਕੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ XX (ਸੈਕਸ਼ਨ 244 ਸਮੇਤ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ

1 . ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ 1 ਸਬੂਤ?” ■ -

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। '

i (2) ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿੱਚ ; ਜਾਂ, 'ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ' 'ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ

416

ਲਈ' ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜਦੋਂ AP^rn ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, Hijl974 CLR 4627 ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ a? ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ '-

“137. (1) ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ-ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਗਵਾਹੀ ਲਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XX ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ-ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 244(1) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲਏਗਾ ਜੋ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣਾ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੀਜ਼

(4) ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 539 ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 539-ਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 510-ਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 539-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 539 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 510-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“510-ਏ, (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੋਹਾਵਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਢਿੱਲੋਂ, ਜ.)

ਸਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਸੰਮਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ।

(4) ਸੈਕਸ਼ਨ 539-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਉਹ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ, ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

>

(5) ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਐਡ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਸੰਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 244 ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੋਮਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 245 ਅੱਗੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 244 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ, ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਫਿੱਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(6) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਥੀਸਜੀ ਵਿਧਾਨਸਲਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਹਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 510-ਏ, 539-ਏ ਅਤੇ 145 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 510-ਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੈ; ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 539-ਏ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ **145** ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ **539**, ਅਤੇ **539-ਏਏ** ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(7) ਉੱਪਰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ **133** ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ **137** ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

(8) ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ **133** ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਮਨ-ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੁਕਤਸਰ, ਮਿਤੀ **9** ਅਗਸਤ, **1972** ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ